

EU:s anslutning till 2019 års Haagkonvention om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område

2020/21:FPM 132

Justitiedepartementet

2021-08-27

Dokumentbeteckning

COM (2021) 388 final

Förslag till RÅDETS BESLUT om Europeiska unionens anslutning till konventionen om erkännande och verkställighet av utländska domar på privaträttens område

SEC (2021) 279 final

SWD (2021) 192 final

COMMISSION STAFF WORKING DOCUMENT IMPACT ASSESSMENT REPORT Accompanying the document Proposal for a Council Decision on the accession by the European Union to the Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Judgments in Civil or Commercial Matters

SWD (2021) 193 final

ARBETSDOKUMENT FRÅN KOMMISSIONENS AVDELNINGAR SAMMANFATTNING AV KONSEKVENSBEDÖMNINGSRAPPORTEN Följedokument till Förslag till rådets beslut om Europeiska unionens anslutning till konventionen om erkännande och verkställighet av utländska domar på privaträttens område

Tidigare faktapromemoria i ärendet: 2015/16:FPM82

Sammanfattning

Haagkonferensen för internationell privaträtt antog den 2 juli 2019 en konvention om erkännande och verkställighet av utländska domar på privaträttens område (2019 års Haagkonvention). Kommissionen föreslår att Europeiska unionen (EU) ska ansluta sig till konventionen och i samband med det

avge en särskild förklaring som innebär att EU inte kommer att tillämpa konventionen på domar rörande kommersiella hyresavtal för fast egendom som är belägen inom unionen. EU har exklusiv kompetens på området. Genom EU:s anslutning blir medlemsstaterna bundna av konventionen.

På global nivå har det hittills inte funnits något regelverk för erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område. I vad mån en utländsk dom kan erkännas och verkställas beror på regelverket i de enskilda länderna. Genom 2019 års Haagkonvention underlättas möjligheten att erkänna och verkställa privaträttsliga domar globalt.

Regeringen välkomnar förslaget att EU ska ansluta sig till konventionen. Den särskilda förklaringen som kommissionen föreslår och eventuella andra särskilda förklaringar behöver analyseras närmare under det fortsatta förhandlingsarbetet.

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

Inom EU finns ett väl utvecklat regelverk för erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område. På global nivå har det hittills inte funnits något motsvarande regelverk.

Haagkonferensen för internationell privaträtt beslutade 2012 att en arbetsgrupp skulle ta fram ett förslag till en konvention om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område. Kommissionen bemyndigades av rådet att förhandla konventionen för EU:s del (se tidigare FaktaPM 2015/16:FPM82). Konventionen slutförhandlades och antogs vid en diplomatisk konferens den 2 juli 2019.

Kommissionen har därefter förberett för att EU ska kunna ansluta sig till konventionen. Kommissionen har bland annat inhämtat synpunkter från berörda parter genom ett öppet offentligt samråd och anordnat ett seminarium med medlemsstaterna.

Förslaget till rådsbeslut om EU:s anslutning till konventionen presenterades den 16 juli 2021.

1.2 Förslagets innehåll

Medborgare och företag i EU som vill få en dom verkställd i ett land utanför EU är för närvarande hänvisade till andra länders nationella regler för verkställighet av utländska domar. Det kan finnas stora skillnader mellan regelverken och det kan vara svårt att på förhand bedöma om en dom kommer att kunna erkännas och verkställas. De olika regelverken, kostnaderna och rättsosäkerheten är faktorer som kan få företag och medborgare att avstå från att driva sina anspråk eller från att delta i internationella affärer.

Genom 2019 års Haagkonvention har ett globalt regelverk skapats för erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område. Konventionen innebär ett ökat rättsligt samarbete och syftar till att främja tillgången till rättslig prövning och underlätta regelbaserad multilateral handel.

Konventionen innehåller bestämmelser om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område. Skattefrågor, tullfrågor och förvaltningsrättsliga frågor omfattas exempelvis inte. Även ett antal privaträttsliga frågor är undantagna från tillämpningsområdet, bland annat familjerättsliga och immaterialrättsliga frågor. En dom som har meddelats i en konventionsstat ska kunna erkännas och verkställas i en annan konventionsstat. Konventionen innehåller en lista med alternativa behörighetsgrunder som behöver vara uppfyllda för att en dom ska få erkännas och verkställas. Exempel på behörighetsgrunder är om svaranden har hemvist i staten där domen meddelades eller om svaranden har samtyckt till att domstolen i den staten var behörig att avgöra tvisten. Erkännande och verkställighet får vägras i vissa närmare angivna fall. Ett sådant fall är om domen strider mot grunderna för rättsordningen i den verkställande staten. Konventionen innehåller även en möjlighet för konventionsstaterna att genom särskilda förklaringar begränsa konventionens tillämpningsområde.

Kommissionen föreslår att EU ska ansluta sig till konventionen. Eftersom EU har exklusiv kompetens på området föreslår kommissionen att EU avger en förklaring om att unionen har behörighet i alla frågor som regleras av konventionen. Medlemsstaterna kommer inte att vara fördragsslutande parter i konventionen utan kommer vara bundna av konventionen i kraft av EU:s anslutning.

Kommissionen föreslår vidare att EU ska avge en särskild förklaring om att unionen inte kommer att tillämpa konventionen på domar som rör kommersiella hyresavtal för fast egendom som är belägen inom unionen. Skälet för den särskilda förklaringen är att unionens interna regelverk för erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område i dessa fall ger exklusiv behörighet för domstolar i den medlemsstat där den fasta egendomen är belägen (Bryssel Ia-förordningen). Konventionen innehåller undantag när det gäller bostadshyra och sakrätt avseende fast egendom som innebär att sådana domar endast kan erkännas eller verkställas om domen har meddelats av en domstol i det land där fastigheten är belägen. Konventionen innehåller inga motsvarande regler för domar rörande kommersiella hyresavtal. Medlemsstaterna skulle därför vara skyldiga att erkänna och verkställa tredjeländers domar om kommersiella hyresavtal för fast egendom som är belägen på deras territorium. Detta skulle enligt kommissionen strida mot det politiska målet med Bryssel Ia-förordningen att ge exklusiv behörighet till EU:s domstolar för tvister som rör fast egendom som är belägen inom unionen.

1.3 Gällande svenska regler och förslaget effekt på dessa

För att utländska domar ska få verkställas i Sverige krävs en särskild föreskrift om det. Detta följer av 3 kap. 2 § utsökningsbalken.

Det finns flera europeiska konventioner och EU-förordningar som reglerar erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område. Det finns också ett särskilt samarbete i dessa frågor mellan de nordiska länderna. Förfarandet för erkännande och verkställighet skiljer sig åt mellan de olika regelverken. Nationella svenska bestämmelser om förfarandet finns bland annat i lagen (2014:912) med kompletterande bestämmelser om domstols behörighet och om erkännande och internationell verkställighet av vissa avgöranden.

Genom EU:s anslutning till konventionen införs nya regler i förhållande till tredjeländ om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område. Reglerna kompletterar de unionsrättsliga reglerna på området. När EU ansluter sig till konventionen blir medlemsstaterna skyldiga att tillämpa den. Det kommer sannolikt behövas kompletterande svenska bestämmelser för att Sverige ska kunna leva upp till de skyldigheter EU:s anslutning till konventionen innebär för medlemsstaterna. De kompletterande svenska bestämmelserna bedöms bli av mindre omfattning.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Kommissionen har gjort en konsekvensanalys av förslaget, SWD (2021) 192 och SWD (2021) 193. Kommissionen bedömer att förslaget inte kommer att få några konsekvenser för EU:s budget. Vidare bedömer kommissionen att förslaget kan medföra engångskostnader för medlemsstaterna när det gäller införlivandet av konventionen i nationell rätt och en mindre ökning av antal mål till de nationella domstolarna, men att dessa kostnader i förlängning kommer att kompenseras av förkortade handläggningstider i domstolarna.

I nuläget bedöms eventuella budgetära konsekvenser för svensk del kunna finansieras inom befintliga ekonomiska ramar.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen välkomnar förslaget att EU ska ansluta sig till 2019 års Haagkonvention. Sverige har deltagit i utarbetandet av konventionen och har välkomnat den. På global nivå har det tidigare inte funnits något regelverk för erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område. Att en sådan konvention nu har kunnat antas av Haagkonferensen är en framgång. Konventionen underlättar erkännande och verkställighet av privaträttsliga domar på global nivå. Konventionen bör leda till att internationell handel och inter-

nationella investeringar främjas och att kostnader och rättsosäkerhet som kan finnas vid gränsöverskridande transaktioner minskar.

2020/21:FMP
XX132

Den särskilda förklaringen som kommissionen föreslår att EU ska avge bedöms preliminärt vara i överensstämmelse med gällande unionsrättsliga och svenska regler. Denna och eventuella andra särskilda förklaringar behöver analyseras närmare under det fortsatta förhandlingsarbetet.

Regeringen bevakar att ett tillträde sker vid en tidpunkt då kompletterande svenska bestämmelser kan vara i kraft.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Medlemsstaterna har varit positiva till antagandet av 2019 års Haagkonvention. Förslaget om att EU ska ansluta sig till konventionen är för närvarande föremål för diskussioner på arbetsgruppsnivå. Medlemsstaterna, som endast lämnat preliminära synpunkter, ställer sig generellt sett positiva till förslaget och har i likhet med Sverige angett att frågan om de särskilda förklaringarna behöver analyseras närmare.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Europaparlamentet har ännu inte behandlat förslaget.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Förslaget har inte remitterats.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Kommissionen har som rättslig grund angett artiklarna 81.2 a och 218.6 a i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. Rådet fattar beslut med kvalificerad majoritet efter Europaparlamentets godkännande.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

EU har exklusiv kompetens på området. Någon subsidiaritetsprövning blir därmed inte aktuell.

När det gäller proportionalitetsprincipen har kommissionen uppgett att målsättningen med förslaget är att öka rättssäkerheten för företag och medborgare som har internationella förbindelser och att minska kostnaderna och tidsåtgången för förfaranden i gränsöverskridande rättstvister. Samtidigt är avsikten att tillåta erkännande och verkställighet av domar från tredjeländer i EU endast om de grundläggande principerna i EU-rätten respekteras och det interna regelverket inte påverkas. Dessa mål kan endast uppnås genom

anslutning till ett system för ömsesidigt erkännande och verkställighet av domar mellan stater. Medlemsstaterna har inte längre möjlighet att själva förhandla om multilaterala eller bilaterala avtal om erkännande och verkställighet av privaträttsliga domar eftersom EU har exklusiv behörighet på området. Det är mer effektivt att ansluta sig till en befintlig multilateral konvention som EU bidragit till att förhandla fram än att inleda förhandlingar med länder på bilateral nivå.

Regeringen delar kommissionens bedömning och anser att förslaget är förenligt med proportionalitetsprincipen.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Förslaget behandlas i rådsarbetsgruppen för civilrättsliga frågor (domskonventionen). Ett första möte hölls den 22 juli 2021. Fortsatta möten i rådsarbetsgruppen är planerade att hållas under september och oktober 2021.

4.2 Fackuttryck/termer

-